

Elektronik Kitapların Eğitimde Kullanılmasına İlişkin Öğretmen Görüşleri

Ahmet YILDIZHAN ¹

Hülya GÜNDÜZ ²

Mustafa AKKAYA ³

Kasım AYHAN ⁴

Öz

Elektronik kitapların eğitimde kullanılmasına ilişkin öğretmen görüşlerini etkileyen faktörlerin incelenmesi amacıyla yapılan bu çalışmada nicel yöntem kullanılmıştır. Araştırma Malatya’da yapılmıştır. Araştırmaya katılan 30 öğretmen raslantısal örnekleme yöntemi ile belirlenmiş ve araştırmaya katılımda gönüllülük esas alınmıştır. Araştırmada Öztürk (2014) tarafından geliştirilen Elektronik Kitaplara İlişkin İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Algıları Ölçeği (EKİİSÖA) kullanılmıştır. Araştırma verilerinin analizinde SPSS veri analiz programı kullanılmıştır. Araştırma sonucunda kadın, kıdemi 5 yıldan az, öğrencilerinin teknolojik imkanı elektronik kitap kullanımı açısından yeterli ve lisansüstü eğitim almış öğretmenlerin elektronik kitapların eğitimde kullanımına yönelik algı düzeyinin diğer öğretmenlere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Buna göre araştırmada göre cinsiyet, kıdem, eğitim durumu ve öğrencilerin teknoloji kullanma imkanlarının bulunmasının elektronik kitapların eğitimde kullanımına yönelik algı düzeyini etkilemekte olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, Öğretmen, Elektronik Kitap

Teachers' Views on the Use of E-Books in Education

Abstract

Quantitative method was used in this study, which was conducted to examine the factors affecting teachers' opinions on the use of electronic books in education. The research was conducted in Malatya. The 30 teachers who participated in the research were determined by random sampling method and participation in the research was voluntary. The Primary School Classroom Teachers' Perceptions Scale on Electronic Books (EKİİÖA) developed by Öztürk (2014) was used in the research. SPSS data analysis program was used to analyze the

¹ Kazım Karabekir İlkokulu, Battalgazi/Malatya, ahmetphem@hotmail.com.

² Dilek Başpınar İlkokulu, Yeşilyurt/Malatya, hulyagunduz44@hotmail.com.

³ Kazım Karabekir İlkokulu, Battalgazi/Malatya, mustafaakkaya4434@hotmail.com.

⁴ Kırıkcak Yavuz İlkokulu, Kale/Malatya, kasimayhan@gmail.com.

research data. As a result of the research, it was determined that the perception level of teachers who are female, have less than 5 years of experience, whose students' technological facilities are sufficient for the use of electronic books, and have postgraduate education, regarding the use of electronic books in education is higher than other teachers. Accordingly, it was concluded in the study that gender, seniority, educational status and students' availability of technology use affect the perception level of the use of electronic books in education.

Keywords: Education, Teacher, Electronic Book

Giriş

Teknolojik olanakların artması ve e-kitapların popüler hale gelmesiyle birlikte iletişim yöntemlerinin ve bilgi kaynaklarının elektronik ortama aktarılması eğitim-öğretim sürecine de yansiyarak elektronik öğrenme (e-öğrenme) kavramını gündeme getirmiştir. Eğitim faaliyetlerinin elektronik ortamda yürütülmesi veya bilgilerin elektronik teknoloji aracılığıyla iletilmesi olarak tanımlanan "e-öğrenme", geleneksel (örgün) eğitim ve uzaktan öğrenmede tercih edilen destekleyici öğrenme materyalidir (Kaya ve Keş, 2016).

Bilgi teknolojilerine yönelik talep artmaktadır. Bu talep büyümesi bilişim teknolojisini kullanabilen ve geliştirebilen bireylerin yetiştirilmesiyle sağlanabilecektir (Şeker ve Kartal, 2017). Bilgi teknolojisinin gelişmesiyle birlikte dünyanın herhangi bir yerinde bulunan herhangi bir bilgi merkezinden ihtiyaç duyulan bilgiye kolay ve hızlı bir biçimde ulaşılması ve iletilmesi mümkün hale gelebilmektedir (Şeker, 2005). Son yıllarda sıklıkla dile getirilen teknoloji okuryazarlığı kavramı da bireylerin teknoloji konusundaki farkındalık düzeyini belirlemeye yönelik yapılan çalışmalar arasındadır.

Bireylerin teknolojik yenilikleri günlük yaşamlarında uygulayabilmeleri için örgün veya yaygın eğitim yoluyla teknolojiye aşina olmaları gerekmektedir. Teknoloji okuryazarı insan; teknolojinin ne anlama geldiğini, bu güne gelirken nasıl aşamalardan geçtiğini, toplumun şekillenmesindeki etkisini ve tersi olarak toplumun teknolojiyi nasıl etkilediğini ve kullandığını anlayabilir; teknolojinin ve teknolojik gelişmelerin kendisi için önemini bilerek, teknolojiyi rahat ve tarafsız bir şekilde kullanabilmelidir (Bacanak vd., 2003). Teknoloji bilgisinin arması ile birey, içerisinde bulunduğu toplumu anlarken aynı zamanda kendisine çok uzak olan toplumlar hakkında da bilgi edinebilmektedir. Bu kolaylık dijital dönüşümün hızlanmasını sağlamaktadır

Dijital dönüşümün tam ortasında olduğumuz günümüzde bilgi, akıllı cihazlardan sadece bir tık uzakta. Ancak gerekli, kaliteli ve doğru içeriğe erişim karmaşık bir süreci içermektedir. Bu nedenle eğitim sisteminde öğrencilerin ihtiyaç duyduğu araştırma raporlarının ne ölçüde doğru kaynaklardan elde edildiği öğretmenler arasında tartışma konularından biridir. Bilgi kaynaklarının doğruluğunun teyit edilmesinin yanı sıra, öğretmenlerin öğrencilerine doğru kaynaklara erişim sağlama olanakları da neredeyse yok denecek kadar azdır. Bu bağlamda e-kitapların önemli bir boşluğu doldurabileceği düşünülmektedir (Cibaroğlu, 2020).

Eğitim sisteminde elektronik ders kitapları, bilgisayar, tablet, televizyon gibi araçlar ile kullanılabilir. Eğitim ortamında bu araçların kullanılması ile öğrenciler dinleyerek, görerek ve okuyarak bilgi kazanırlar. Bunlardan en etkili okuyarak bilgi edinmektir. Okuyarak bilgi edinmenin ana yolu ders kitaplarıdır. Ders kitabının kullanımı oldukça kolaydır. Bu nedenle oldukça geniş bir kullanma alanına sahip durumdadır. Uzun yıllardır öğretim materyalleri, eğitim ve öğretim sürecinde öğretmenlerin önemli yardımcı araçlarından biri olmuştur. Öğretmenlere derslerinde yol göstermek amacıyla ilgili konularda bilgi ve sorular verilmektedir. Eğitim anlayışındaki değişiklikler öğretmenlerin tek kitaba bağlı kalma, öğrencilere hazır bilgiler sunma gibi davranışlarında da değişikliklere sebep olmuştur. Öğretmenler, etkinliklerden faydalanarak öğrencilerin bilgiye kendilerinin ulaşmasını sağlamaktadırlar. Bu şekilde öğrenci bilgiyi kendisi keşfetmekte, edindiği bilgiler arasında sentezleme yaparak doğru bilgiye kendisi ulaşabilmektedir. Süreç içerisinde bilgiyi iletmek yerine, öğrencilerin bilgiyi edinmeleri ya da bilgiyi kendilerinin oluşturmaları konusunda destek olmaya başladılar (Işık, 2013). Bu sayede eğitim materyalleri daha zenginleşecek ve öğretim kolaylaşacaktır. Bu hedefe ulaşabilmek için öğretmenlerin e-kitap algısının olumlu olması ve e-kitapları eğitime dahil etme isteğinin olması önemlidir. Bu çalışma, öğretmenlerin e-kitapların eğitimde kullanımına ilişkin bakış açılarını anlamayı amaçlamıştır.

Elektronik Kitap

İlk e-kitaplar 1960'ların ilk yarısında kullanıma sunulmuştur. Her bilgisayar üreticisi sayıları ve karakterleri eşleştirmek için çeşitli tablolar kullanır. Yeni yöntemlerin ve teknolojik gelişmelerin giderek hızlanan değişimi, her iş sektöründe büyük yeniliklere ve değişimlere yol açmasına benzer şekilde, kitap basımında da farklı trendlere yol açmıştır. Dijital yayıncılık ve elektronik kütüphaneler gibi formatlar, bilgi kaynaklarının basılı ortamdan elektronik ortamlara aktarılması konusunda tartışmaları alevlendirmiştir. Özellikle son yıllarda kütüphane bilimi ve bilgi bilimi alanında bazıları tarafından önemli bir yenilik olarak görülmekte olan elektronik kitaplar yayıncılıkta yaşanan değişimde önemli bir rol üstlenmektedir. Bu değişiklik, bir kitabın yazım aşamasından okuyucuya ulaşma yolculuğunda yer alan tüm taraflara (yazarlar, yayıncılar, kitapçılar ve okuyucular) yeni ufuklar açmaktadır (Anameriç ve Rukancı, 2003).

Elektronik kitap, dijital bir ortama aktarılıp o ortamda kullanılabilen veya çeşitli yazılımlar kullanılarak elektronik ortamda yayınlanabilen metin, film, resim ve seslerin yer aldığı ortamdır (Kara, 2021). E-kitaplara ek olarak; ses, animasyon, video, simülasyon, oyun, değerlendirme ve ölçme araçları gibi multimedya nesnelerinin yanı sıra kitaplar da etkileşimli e-kitap biçimini almaktadır (Işık, 2013).

Eğitimde Elektronik Kitap Kullanımı

Günümüzün öğrencileri önceki öğrencilere veya genel nüfusa göre daha yoğun bir şekilde dijital araçları kullanır hale gelmişlerdir. Öğrenciler internet üzerinde bulunan web uygulamalarını, sosyal medyayı, bilgisayar oyunlarını, bilgisayarları ve öğrenme yazılımlarını benimserler ve bu da onları elektronik cihazların yetkin kullanıcıları yapar (Taylan vd., 2017). Öğrenciler teknolojiyi kullandıkları ölçüde elektronik kitaplara da yaklaşmakta, teknoloji bilgilerinden dolayı elektronik kitapları daha sık kullanabilmektedirler.

Taşınabilir elektronik cihazların icadıyla birlikte kitap basım endüstrisi ve bu endüstri büyük teknolojik değişimlere uğramış; içerik oluşturma, basım ve dağıtım alanlarında teknolojinin gelişmesiyle birlikte zorlu bir süreç girmiştir. Son yirmi senede öğrencilerin dijital ortamda edindikleri bilgilerle basılı medyadan farklı şekilde etkileşime girdikleri, teknoloji geliştikçe öğrencilerin dijital medyadan farklı beklentilerinin olduğu gözlemlenmiştir (Yıldız-Tonga ve Tonga, 2022).

Teknolojinin gelişmesi ve elektronik kitapların ortaya çıkmasıyla birlikte öğrencilerin, velilerin ve eğitimcilerin, zorunlu eğitim için geleneksel kağıt ders kitaplarının yüksek fiyatından ve ağırlığından giderek daha fazla şikayetçi olabilmektedirler. Bu durum aynı zamanda gelişen teknolojilerin bireysel ihtiyaçları ve eğitimde kullanılan unsurlara ilişkin algıları nasıl değiştirebileceğini de göstermektedir (Çaydere, 2023). E-kitap, bir veya daha fazla basılı kitabın dijital ortama aktarılmasıyla elde edilen veya tamamen elektronik ortamda üretilen, masaüstü bilgisayarda, ekranı olan herhangi bir el cihazında veya özel olarak tasarımı yapılmış bir e-kitap okuyucuda görüntülenebilen ve erişilebilen içeriktir. Kullanılan yazılım tarafından sağlanan zengin metin özellikleri aracılığıyla geleneksel okuma sırasında (örneğin yer imleri, metin işaretleme, not alma) gerçekleştirilen işlevleri gerçekleştirebilen elektronik bir formattır. Elektronik ders kitapları bilgisayar, okuyucu, cep telefonu veya başka bir dijital araç aracılığı ile okunabilen öğretim veya eğitim amaçlı kullanılan ders kitapları olarak tanımlanır (Anameriç ve Rukancı, 2003).

Zor ve Yüksel-Kirişcan'ın (2016) da belirttiği gibi son on yıldır e-kitaplara internet tarayıcıları aracılığıyla ulaşılmasına rağmen, son zamanlarda e-ders kitaplarına çevrimdışı erişime izin veren özel yazılımlar ya da kitap okuyabilen programları içeren elektronik cihazlarda da mevcuttur. E-okuyucu programları ve e-kitaplar öğrenciler ve diğer kullanıcılarca kabul edilerek kullanıldıkça, fiziki olarak basılmış ders kitaplarından elektronik ders kitaplarının kullanımına doğru bir yönelim yaşanmaktadır. Üniversite kütüphaneleri e-kitapların yalnızca akademik hayatta değil, sınıf ortamlarında da kullanıldığı tek yerlerdir

Eğitim materyali olarak elektronik kitaplarının kullanılması, geleneksel basılı ders kitaplarından dijital ortamlarda okunabilen elektronik ders kitaplarının kullanımına geçiş öncü bir hali bulunmaktadır. Öğrenciler kendilerine zor gelen konuları öğrenmek, problem çözmek ve müfredattaki önemli konuları anlamak için teknolojinin kullanılabileceği farklı öğrenme materyalleri arıyorlar (Yavuz vd., 2020). Elektronik ders kitapları, öğrencilerin öğrenimini etkileme potansiyelleri nedeniyle eğitimde giderek daha çok önemli görülmektedir. Bu yaklaşım, öğrenciler için rahat bir öğrenme alanı yaratacak tablet, akıllı telefon ve iPod gibi elektronik cihazların piyasaya sunulmasını etkilemiştir. Ayrıca e-kitap kullanılmasının en önde gelen sebeplerinden ikisi, kitap içerisinde arama yapma ve bilgiye her an ulaşılma olanağıdır (Yıldırım vd., 2016).

Basılı ders kitaplarının kullanımı tüm kültürlerde kabul edilebilir bir durumdur. Elektronik ders kitaplarına geçişin, uzun yıllardır piyasada olan basılı ders kitaplarına geçiş kadar kolay kabul edilmediği görülür. Ancak öğrencilerin e-ders kitaplarını kullanırken karşılaştıkları sorunların ele alınması ve öğrenmeyi kolaylaştırıcı arayüzler tasarlanmasının, e-kitapların sınıfta kullanımına olumlu etki yapacağı düşünülmektedir (Erkılıç ve Can, 2018). Öğrencilerin öğrenme süreçleri birbirinden büyük ölçüde farklılık gösterir. Metin, grafiksel anlatım, kişisel değerlendirme ve tasarımın öğrenciden öğrenciye farklılık gösterdiği

durumlarda öğrencilerin e-ders kitaplarından daha fazla faydalanacağı düşünülmektedir. Bu nedenle e-ders kitapları geliştirilirken kişisel öğrenme gereksinimlerindeki farklılıklara uygun özelliklerin tasarlanması önemlidir (İlhan ve Yazar, 2021).

Elektronik Ders Kitabı

Fiziki olarak basılmış ders kitaplarının aksine, e-ders kitaplarının öğrencilerin içeriği anlamalarına yardımcı olan ek özellikleri vardır. Dijital ders kitaplarının ilk örnekleri, geliştirilme şekli, arayüz yapısı, dağılım şekli, etkileşim düzeyi ve kullanım amacı bakımından günümüz örneklerinden farklılık göstermektedir. Bu farklılıklar donanım ve yazılım alanındaki gelişmelerle yakından ilgilidir. Basılı metinlerin dijital ortama aktarılması dönemi artık bitti. Günümüzün dijital ders kitaplarında sanal dünyalar, artırılmış gerçeklik, simülasyonlar, eğitsel oyunlar gibi birçok uygulama kullanılmaktadır. Bu durum dijital ders kitaplarının kapsamı konusunda herhangi bir sınırlama olamayacağını göstermektedir. Literatür incelendiğinde son yıllardaki tanımların oldukça “açık” olduğu görülmektedir. Ancak dijital ders kitabının ihtiva etmesi gerekli olan temel özelliklerin ve ilişkilendirilebileceği yapıların anlaşılması, geliştirme sürecine önemli katkı sağlayacaktır. Dijital ders kitapları, geleneksel sınıf ortamlarında basılı ders kitaplarının yerine, uzaktan eğitim derslerinde temel materyal olarak veya karma öğrenme ortamının parçası olarak kullanılabilir. Sizi bireysel veya işbirlikçi öğrenmeye hazırlar. Süreçlerini değerlendirmek isteyen öğretmenlerin elinde dijital portfolyo gibi kullanılabilir (Öngöz, 2016).

Elektronik öğrenme ortamları, başta web sayfaları, anlık mesajlaşma olanakları, cep telefonları, bilgisayar oyunları, forumlar, sosyal ağlar vb. çeşitli güncel yazılım ve donanım teknolojilerini entegre edebilmektedir ve geleneksel öğrenmeye alternatif veya tamamlayıcı bir ortam halini almıştır. Eğitim ortamında kullanılan öğretim materyalleri de bu büyük değişimden etkilenmektedir. Ders içi ve sınıf dışında kullanılan temel kaynaklardan biri olan ders kitapları elektronik ortama taşınmış, elektronik ders kitabı (e-ders kitapları) kavramının doğuşu da bu etkinin sonucudur (Öngöz ve Mollaahmetoğlu, 2013).

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Elektronik kitapların eğitimde kullanılmasına ilişkin öğretmen görüşlerini etkileyen faktörlerin incelenmesi amacıyla yapılan bu çalışmada nicel yöntem tercih edilmiştir.

Evren ve Örneklem

Çalışma Malatya’da yapılmıştır. Araştırmaya katılan 30 öğretmen raslantısal örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir.

Tablo 1. Öğretmenlerin Kişisel Özellikleri

		Sıklık (f)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	157	43,61
	Erkek	203	56,39
Kıdem	5 yıldan az	149	41,39
	5-15 yıl	120	33,33

	16 yıl ve üzeri	91	25,28
Öğrencilerin Teknolojik İmkan Yeterliliği	Yeterli	132	36,67
	Kesmen Yeterli	146	40,56
	Yeterli Değil	82	22,78
Eğitim Düzeyi	Lisans	211	58,61
	Lisans Üstü	149	41,39
Toplam		360	100,00

Tabloya göre araştırmaya katılan öğretmenlerin %56,39'u erkek, %43,61'i kadındır. Öğretmenlerden %41,39'unun kıdemi 5 yıldan az, %33,33'ünün 5-15 yıl arası, %25,28'inin de 16 yıl ve üzeridir. Öğretmenlerin sınıfında bulunan öğrencilerden %40,56'sının teknolojik imkanları kısmen yeterli iken, %36,67'sinin yeterli, %22,78'inin ise yeterli değildir. Öğretmenlerden %58,61'i lisans mezunuyken, %41,39'u lisansüstü eğitim almıştır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada Öztürk (2014) tarafından geliştirilmiş olan Elektronik Kitaplara İlişkin İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Algıları Ölçeği (EKİİSÖA) kullanılmıştır. 5'li likert tipinde olan ölçek, 23 madde ve 4 alt boyuttan oluşmaktadır. Öztürk (2014) çalışmasında Cronbach Alfa katsayıları 'Elektronik kitabın işlevselliği' alt boyutunda 0,77; 'Elektronik kitabın sunduğu imkanlar' alt boyutunda 0,71; 'Elektronik kitabın okumaya olan yararı' alt boyutunda 0,77; 'Elektronik kitabın sınırlılığı' alt boyutunda 0,70 ve ölçek toplamında ise 0,78 olarak hesaplanmıştır. Bizim çalışmamızda ise sırasıyla 0,73; 0,69; 0,76; 0,71 ve 0,77 olarak hesaplanmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırma verilerinin analizinde SPSS veri analiz programı kullanılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin demografik özelliklerinin dağılımını tespit etmek amacıyla frekans analizi yapılmıştır. Öğretmenlerin demografik özelliklerin göre elektronik kitapların eğitimde kullanılmasına ilişkin düşünceleri arasındaki anlamlılık analizlerine karar vermek amacıyla normallik analizi yapılmış, analiz sonucunda araştırma verilerinin normal dağılımda olduğu belirlenerek $p=0,05$ anlamlılık düzeyinde t Testi ve ANOVA testi uygulanmıştır.

Bulgular

Araştırmada öğretmenlerin elektronik kitapların eğitimde kullanılması ile ilgili görüşleri alınmış ve bu görüşlerin öğretmenlerin demografik özelliklerine göre farklılaşma durumu incelenmiştir.

Tablo 2. Cinsiyet Göre Elektronik Kitapların Eğitimde Kullanılmasına Yönelik Düşünceler

		f	$\bar{x}$	Ss.	t	p
Elektronik kitabın işlevselliği	Kadın	157	3,692	0,875	-2,645	0,000
	Erkek	203	3,515	0,943		
Elektronik kitabın sunduğu imkanlar	Kadın	157	3,498	0,469	-2,421	0,001
	Erkek	203	3,467	0,528		
Elektronik kitabın	Kadın	157	3,564	0,471	-1,935	0,051

okumaya olan yararı	Erkek	203	3,542	0,463		
Elektronik kitabın sınırlılığı	Kadın	157	3,483	0,794	-1,462	0,060
	Erkek	203	3,476	0,688		
Ölçek Toplamı	Kadın	157	3,529	0,754	-2,118	0,052
	Erkek	203	3,510	0,769		

Tabloya göre araştırmaya katılan öğretmenlerin cinsiyeti ile elektronik kitabın işlevselliği, elektronik kitabın sunduğu imkanlar alt boyutu arasında anlamlı farklılık bulunurken, diğer alt boyutlar ve ölçek toplamında anlamlı farklılık yoktur.

Tablo 3. Kıdeme Göre Elektronik Kitapların Eğitimde Kullanılmasına Yönelik Düşünceler

		f	$\bar{x}$	Ss.	t	p
Elektronik kitabın işlevselliği	5 yıldan az	149	3,624	0,943	1,641	0,056
	5-15 yıl	120	3,598	0,769		
	16 ve üzeri	91	3,510	0,485		
Elektronik kitabın sunduğu imkanlar	5 yıldan az	149	3,573	0,628	1,269	0,040
	5-15 yıl	120	3,549	0,768		
	16 ve üzeri	91	3,536	0,492		
Elektronik kitabın okumaya olan yararı	5 yıldan az	149	3,698	0,597	1,652	0,000
	5-15 yıl	120	3,611	0,536		
	16 ve üzeri	91	3,549	0,499		
Elektronik kitabın sınırlılığı	5 yıldan az	149	3,625	0,666	2,001	0,004
	5-15 yıl	120	3,610	0,488		
	16 ve üzeri	91	3,588	0,761		
Ölçek Toplamı	5 yıldan az	149	3,473	0,735	2,975	0,069
	5-15 yıl	120	3,451	0,639		
	16 ve üzeri	91	3,426	0,465		

Tabloya göre araştırmaya katılan öğretmenlerin kıdemi ile elektronik kitabın sunduğu imkanlar, elektronik kitabın okumaya olan yararı ve elektronik kitabın sınırlılığı alt boyutları arasında anlamlı farklılık bulunurken, diğer alt boyut ve ölçek toplamında anlamlı farklılık yoktur.

Tablo 4. Sınıfında Bulunan Öğrencilerin Teknolojik İmkanlarının Yeterlilik Durumuna Göre Elektronik Kitapların Eğitimde Kullanılmasına Yönelik Düşünceler

		f	$\bar{x}$	Ss.	t	p
Elektronik kitabın işlevselliği	Yeterli	132	3,684	0,669	2,462	0,040
	Kesmen Yeterli	146	3,542	0,458		
	Yeterli Değil	82	3,411	0,873		
Elektronik kitabın sunduğu imkanlar	Yeterli	132	3,593	0,429	1,698	0,061
	Kesmen Yeterli	146	3,542	0,642		
	Yeterli Değil	82	3,483	0,489		
Elektronik kitabın okumaya olan yararı	Yeterli	132	3,511	0,652	2,112	0,089
	Kesmen Yeterli	146	3,469	0,573		

yararı	Yeterli Değil	82	3,385	0,648		
Elektronik kitabın sınırlılığı	Yeterli	132	3,429	0,749	2,236	0,150
	Kesmen Yeterli	146	3,417	0,824		
	Yeterli Değil	82	3,370	0,645		
Ölçek Toplamı	Yeterli	132	3,497	0,578	2,100	0,070
	Kesmen Yeterli	146	3,466	0,681		
	Yeterli Değil	82	3,410	0,746		

Tabloya göre araştırmaya katılan öğretmenlerin sınıfında bulunan öğrencilerinin teknolojik imkanlarının yeterliliği ile elektronik kitabın işlevselliği alt boyutu arasında anlamlı farklılık bulunurken, diğer alt boyutlar ve ölçek toplamında anlamlı farklılık bulunmamaktadır.

Tablo 5. Eğitim Durumuna Göre Elektronik Kitapların Eğitimde Kullanılmasına Yönelik Düşünceler

		f	$\bar{x}$	Ss.	t	p
Elektronik kitabın işlevselliği	Lisans	211	3,621	0,877	1,425	0,060
	Lisans Üstü	149	3,644	0,863		
Elektronik kitabın sunduğu imkanlar	Lisans	211	3,498	0,597	1,943	0,058
	Lisans Üstü	149	3,541	0,498		
Elektronik kitabın okumaya olan yararı	Lisans	211	3,640	0,691	2,226	0,076
	Lisans Üstü	149	3,652	0,754		
Elektronik kitabın sınırlılığı	Lisans	211	3,511	0,826	1,788	0,049
	Lisans Üstü	149	3,539	0,675		
Ölçek Toplamı	Lisans	211	3,547	0,492	2,001	0,057
	Lisans Üstü	149	3,561	0,844		

Tabloya göre araştırmaya katılan öğretmenlerin eğitim durumu ile elektronik kitabın sınırlılığı alt boyutu arasında anlamlı farklılık bulunurken, diğer alt boyutlar ve ölçek toplamında anlamlı farklılık yoktur.

Tartışma Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmada öğretmenlerin elektronik kitapları eğitimde kullanımına yönelik görüşleri sorulmuş ve alınan cevaplar öğretmenlerin demografik özelliklerine göre analiz edilmiştir. Literatür incelendiğinde elektronik kitapların eğitimde kullanımına yönelik öğretmenlerin görüşlerinin alındığı çalışmaların az miktarda olduğu görülmektedir.

Öğretmenlerin cinsiyeti ile elektronik kitabın işlevselliği, elektronik kitabın sunduğu imkanlar alt boyutu arasında anlamlı farklılık bulunurken, diğer alt boyutlar ve ölçek toplamında anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Öztürk (2014) yaptığı araştırmada öğretmenlerin cinsiyeti ile elektronik kitapları eğitimde kullanmaya yönelik algı düzeyleri arasında anlamlı farklılık bulunmadığını belirlemiştir. Araştırmadan elde edilen verilere göre kadın öğretmenlerin elektronik kitapların eğitimde kullanımına ilişkin algı ortalamalarının erkek öğretmenlere göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Kadın öğretmenler eğitim

materyallerini hazırlarken ve kullanırken daha itinalı davranabilmektedirler. Bu sebeple elektronik kitapları eğitimde kullanmaya daha yatkın olabilirler

Öğretmenlerin kıdemi ile elektronik kitabın sunduğu imkanlar, elektronik kitabın okumaya olan yararı ve elektronik kitabın sınırlılığı alt boyutları arasında anlamlı farklılık bulunurken, diğer alt boyut ve ölçek toplamında anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Öztürk (2014) çalışmasında öğretmenlerin kıdemi ile elektronik kitapları eğitimde kullanmaya yönelik algı düzeyleri arasında anlamlı farklılık bulunmadığını belirlemiştir. Araştırmada mesleki kıdem sürekli kısa olan öğretmenlerin elektronik kitapların eğitimde kullanımına yönelik algı düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Öğretmenlerin kıdeminin artması onların mesleki tecrübeleri artırmakla birlikte aynı zamanda mesleki olarak yorgunlukları da söz konusu olabilmektedir. Bu sebeple yeni eğitim materyallerini eğitimde kullanma konusunda çekinceli davranabilmektedirler.

Öğretmenlerin sınıfında bulunan öğrencilerinin teknolojik imkanlarının yeterliliği ile elektronik kitabın işlevselliği alt boyutu arasında anlamlı farklılık bulunurken, diğer alt boyutlar ve ölçek toplamında anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Araştırmada öğretmenlerin ders verdiği sınıftaki öğrencilerinin teknolojik imkanları yeterli olanların elektronik kitapları eğitimde kullanımına yönelik algılarının daha yüksek olduğu görülmüştür. Öğretmenler elektronik kitapların öğrenciye olacak katkısının farkında olmakla birlikte öğrencinin mevcut imkanlarının da bu konuda önemli olacağını bilmelerinden dolayı elektronik kitapların eğitimde kullanılmasına yönelik algı düzeyleri bu şekilde biçimlenebilmektedir.

Öğretmenlerin eğitim durumu ile elektronik kitabın sınırlılığı alt boyutu arasında anlamlı farklılık bulunurken, diğer alt boyutlar ve ölçek toplamında anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Öztürk (2014) çalışmasında öğretmenlerin mezun olduğu fakülte ile elektronik kitapları eğitimde kullanmaya yönelik algı düzeyleri arasında anlamlı farklılık bulunmadığını belirlemiştir. Araştırmada lisansüstü eğitim almış öğretmenlerin elektronik kitapların eğitimde kullanımına yönelik algı düzeyinin yüksek olduğu görülmüştür. Eğitim düzeyinin yükselmesi ile öğretmenlerin eğitim materyallerinin çeşitlenmesi ve bunun eğitime olan yararları konusunda algı düzeyleri de yükselmektedir.

Araştırma sonucunda kadın, kıdemi 5 yıldan az, öğrencilerinin teknolojik imkanı elektronik kitap kullanımı açısından yeterli ve lisansüstü eğitim almış öğretmenlerin elektronik kitapların eğitimde kullanımına yönelik algı düzeyinin diğer öğretmenlere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Buna göre araştırmada göre cinsiyet, kıdem, eğitim durumu ve öğrencilerin teknoloji kullanma imkanlarının bulunmasının elektronik kitapların eğitimde kullanımına yönelik algı düzeyini etkilemekte olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Elektronik kitapların eğitimde kullanılması ile ilgili çalışmalar yetersiz durumdadır. Teknolojinin hızla geliştiği göz önünde bulundurulduğunda önümüzdeki dönemlerde elektronik kitapların daha da yaygınlaşması kaçınılmaz durumdadır. Yapılacak araştırmalarda bu kaçınılmaz durumu etkileyen faktörlerin incelenmesi eğitimde elektronik kitapların daha etkin bir şekilde kullanılabilmesi adına yararlı olabilecektir.

Kaynakça

- Anameri., H. Rukancı, F. (2003). E-kitap teknolojisi ve kullanımı. *Türk Kütüphaneciliği*, 17(2), 147-166.
- Bacanak, A., Karamustafaoğlu, O. ve Köse, S. (2003). Yeni bir bakış: eğitimde teknoloji okuryazarlığı. *Pamukkale üniversitesi eğitim fakültesi dergisi*, 14(14), 191-196.
- Cıbaroğlu, M. O. (2020). Bilgi Teknolojilerinin Bilgi Erişime Etkileri: Literatüre Dayalı Nitel Bir Çalışma. *Bilgi Yönetimi*, 3(1), 11-24.
- Çaydere, O. ve Akgün, N. (2023). Eğitimde yenilikçi teknolojilerin kullanımı ve çağdaş içerik tasarlama. *Stratejik Ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(2), 439-451.
- Erkılıç, T. A. ve Can, S. (2018). Eğitim yönetimi ders kitaplarının içerik ve fiziksel özellikleri açısından incelenmesi. *Anadolu University Journal of Education Faculty*, 2(4), 295-307.
- Işık, A. (2013). Elektronik kitapların eğitimde kullanılabilirliği. *Bartın University Journal of Faculty of Education*, 2(2), 395-411.
- İlhan, E. ve Yazar, İ. (2021). Temel eğitim Türkçe ders kitaplarındaki metin-görsel ilişkisinin görsel tasarım unsurları bağlamında incelenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (52), 744-763.
- Kara, T. (2021). E-kitap endüstrisinin ekonomi politikası. *İletişim Bilimi Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 69-80.
- Kaya, M. ve Keş, Y. (2016). Bir öğrenme aracı olarak etkileşimli E-Kitap. *Art-e Sanat Dergisi*, 9(17), 189-209.
- Öngöz, S. (2016). *Dijital ders kitabı: yapısı ve unsurları*. *Eğitim Teknolojileri Okumaları 2016*, İşman, A., Odabaşı H. F. ve Akkoyunlu B., Ed., (ss. 155-171), Ankara: Sakarya Üniversitesi-TOJET.
- Öngöz, S. ve Mollamehmetoğlu, M. Z. (2013). 5. sınıf öğrencilerinin elektronik kitap algısı. *Journal of Instructional Technologies and Teacher Education*, 2(3), 33-43.
- Öztürk, I. (2014). *İlköğretim sınıf öğretmenlerinin elektronik kitap algıları ve ilköğretim 5. sınıf öğrencilerinin elektronik kitap ile ilgili görüşleri*. Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Şeker, R. ve Kartal, T. (2017). Fen eğitiminde bilgisayar destekli öğretimin öğrenci başarısına etkisi. *Turkish Journal of Education*, 6(1), 17-29.
- Şeker, T.B. (2005). Bilgi teknolojilerindeki gelişmeler çerçevesinde bilgiye erişimin yeni boyutları. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (13), 377-391.
- Taylan, H. H., Kara, H. Z. ve Durğun, A. (2017). Ortaokul ve lise öğrencilerinin bilgisayar oyunu oynama alışkanlıkları ve oyun tercihleri üzerine bir araştırma. *PESA Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(1), 78-87.

- Uzun, A. (2022). *Ortaokul fen bilimleri dersinde etkileşimli elektronik kitap kullanımının öğrenci başarısına ve motivasyonuna etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Yavuz, M., Hasançebi, M. ve Kurşun, E. (2020). Açık ve uzaktan öğrenme ders kitaplarında bulunması gereken özellikler: sistematik literatür taraması. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (50), 533-560.
- Yıldırım, K., Yaşar, Ö. ve Duru, M. (2016). Öğretmen ve öğrenci görüşleri temelinde akıllı telefonların eğitim öğretim ortamlarında kullanılmasının ve etkilerinin incelenmesi. *Uluslararası Eğitim, Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 2(2), 72-84.
- Yıldız Tonga, M. ve Tonga, M. (2022). Endüstri 4.0'a genel bir bakış: sanayinin geleceği. *GÜ İslahiye İİBF Uluslararası E-Dergi*, 6(6), 40-60.
- Zor, A. ve Kirişcan, B. Y. (2016). Elektronik kitaplar ve sanat eğitimi derslerinde e-kitap kullanımına yönelik bir öneri. *Akdeniz Sanat Dergisi*, 9(19), 1-14.